

edu
CAC

FALSES APARENANCES

Proposta didàctica per treballar les *fake news*

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

A Catalunya, **gairebé la meitat dels catalans escollim les xarxes socials per informar-nos; i entre la gent més jove, aquest percentatge creix fins al 75%**. Les xarxes socials ens faciliten un flux continu i inesgotable d'informació en aparença neutre. Però, ho és realment?

Informació, opinions, errors i falsedats circulen constantment per internet. Però tot són **notícies falses**? Com podem distingir un error o una opinió d'una **falsedat conscient** creada amb la voluntat de desinformar o de manipular? Quina aparença tenen?

Les notícies falses adopten formes diverses i sovint ens poden passar desapercebudes sobretot quan ens arriben a través dels nostres contactes propers. Un **àudio** que circula **per WhatsApp** sense que coneguem qui és l'autor/a, una **notícia creada a partir d'una imatge** que es va fer en un altre context, o un fragment d'un **vídeo manipulats**, són exemples de missatges que sovint podem trobar en els nostres mòbils.

A més hi ha webs satíriques que generen notícies en clau d'humor que a vegades poden semblar certes.

Per estar ben informats, cal fer-se preguntes sobre l'origen i la finalitat de la informació que rebem, tenir recursos per interpretar-la i consultar als **verificadors** quan tinguem dubtes.

Per detectar les falsedats ens cal entrenament. Comencem?

Activitat 1. Compartir rumors a les xarxes

Es proposa la visualització d'un vídeo per reflexionar sobre els tipus de contingut que rebem a través de les xarxes socials i per detectar coneixements previs sobre les notícies falses.

Autoria	Data	Vídeo	Durada
Canal de YouTube de WhatsApp Oficial	02/12/2018	<u>Share recipes, share compliments, share joy, not rumors</u>	1:00 min

- Quin tipus de missatges reps per WhatsApp ?
- Què fas quan reps un missatge que ha estat reenviat moltes vegades?
- Alguna vegada has reenviat alguna fotografia o missatge que podia afectar negativament algun company o companya? Descriu breument el contingut del missatge o la foto.
- Recordes alguna notícia falsa que hages llegit o rebut?
- Com has detectat que ho era?
- Era un text que estava escrit en majúscules o tenia exclamacions de color vermell? Hi havia faltes d'ortografia? No quedava clar qui era l'autor/a?
- Quines conseqüències pot tenir reenviar informació sobre els altres sense cap mena de filtre?

Activitat 2. Fet o fake?

Es proposa, d'una banda, una notícia sobre el president de la Xina que té aparença de falsa, i de l'altra, un podcast de El Mundo Today (mitjà de comunicació satíric) que té aparença de veraç. L'objectiu és que l'alumnat prengui consciència de que cal anar més enllà de l'aparença i esbrini si és informació veraç o no. El resultat segurament els sorprendrà.

Podeu trobar altres notícies satíriques en català a [DesInfoCAT](#).

Al final de l'activitat es proposa consultar a verificadors com [Fets o fakes](#) de Catalunya Ràdio, [Verificat](#), [Maldita](#) o [Newtral](#).

Consulta aquests enllaços i comprova la veracitat de les notícies. Un cop hagi llegit o escoltat la notícia, sotmet les notícies a l'interrogatori que et proposem a continuació per detectar si són falses o no.

Notícia
Winnie the Pooh, censurado en China por las comparaciones con Xi Jinping
Notícia
HBO exigirá una licenciatura en Historia para ver películas anteriores a 1980

- **Què hi ha més enllà del titular?**
Cal llegir o escoltar la notícia completa.
- **Quina aparença té?**
A vegades les coses semblen el que no són.
- **Quin mitjà de comunicació ho publica?**
Coneixem el mitjà que la publica? Hi confiem?
- **L'han publicat altres mitjans?**
Seria molt estrany que una notícia la donés un únic mitjà i ningú més se'n fes ressò.
- **Quina és l'adreça d'on prové la informació?** A Catalunya els més habituals poden ser .cat, .es, .com, .org, .eu.
- **Les fonts o cites són dubtoses?**
Si no s'explica d'on surten les dades, xifres o declaracions, poden ser falses.
- **D'on surten les imatges o els vídeos?**
Podem pujar la foto a [images.google.com](#) o a [reverse.photos](#) i ho sabrem.

Quines conclusions en treus?

Si dubtes sobre la veracitat d'una informació pots consultar verificadors com ara [Verificat](#), [Fets o fakes](#), [Maldita.es](#), o [Newtral.es](#)

Consulta [aquí](#) per saber-ne més.

Activitat 3. Encara més mentides: mentides profundes (*deep fakes*)

Es proposa visualitzar un vídeo en el que es manipula el discurs de Barack Obama per prendre consciència del que es pot fer a través de la intel·ligència artificial.

Saps manipular imatges? I vídeos? Què ens saps de la intel·ligència artificial? Escolta les declaracions de l'expresident dels Estats Units.

Autoria	Data	Vídeo	Durada
<i>BuzzFeed</i>	06/06/2019	<u>Deep Fake. Video de Obama</u>	1:11 min

- Com t'has sentit quan ha descobert el que hi ha al darrere?
- Si haguessis rebut el vídeo per WhatsApp haguessis dubtat en algun moment sobre la seva? Per què?
- Si poguessis manipular la informació a internet, què faries? Amb quina finalitat? Com ho faries?

Activitat 4. Jo soc una font fiable

Es proposa que l'alumnat (individualment o en grups) desenvolupi una campanya de conscienciació a les xarxes socials per a prendre a detectar *fake news* a partir dels coneixements apresos i de la informació que es dona en les tres activitats prèvies.

Elabora una campanya de conscienciació a les xarxes socials per aprendre a detectar *fake news*:

- Pensa un *claim*, és a dir, una frase que cridi l'atenció i que resumeixi tot el que vols dir a la teva campanya. Per exemple, *Falses aparences*.
- Estructura els punts de la informació que cregueis important difondre.
- Disseny algun tipus d'infografia que et serveixi per donar a conèixer la teva campanya (pots utilitzar una eina tipus Canva).
- Pensa una etiqueta o *hashtag* per les xarxes socials.
- Fes-ho córrer per les teves xarxes!